

BUITEN

17^E JAARGANG N^O. 32.

ZATERDAG 11 AUGUSTUS 1923.

Foto C. Steenbergh.

HET STADHUIS TE MAASTRICHT.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE WITTE PRIESTER VAN SIVA (9), DOOR BURTON E. STEVENSON	BLZ. 374
ONTVANGEN BOEKEN	„ 375
DOKKUM (SLOT), DOOR DR. C. D. SAX, GEÏLLUSTR.	BLZ. 376—380
DICHTERLIJKE BAKKERS, DOOR J. S. CZ.	BLZ. 377
DE MIRACULEUZE LOTOS, DOOR MR. J. C. ROOZENBURG	„ 378
BUITENLANDERS OVER HOLLAND'S NATUURSCHOON.	„ 380
HET STADHUIS VAN MAASTRICHT, DOOR J. V. D. VENNE, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 381—383
VAN MENSCHEN EN DIEREN, DOOR G. D. ROBERTS (20)	BLZ. 382
DE BRONZEN TEMPEL BIJ 'T ZOMERPAALEIS VAN DEN CHINEESCHEN KEIZER TE PEKING, ILLUSTRATIE.	„ 384

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE WITTE PRIESTER VAN SIVA

9) door BURTON E. STEVENSON.

EN toen hij onze verblufte gelaatsuitdrukking zag, verklaarde hij: „Zielen, die in vrede vertrekken, zijn wit; zielen die het lichaam met eigen hand hebben uitgedreven, zijn zwart; zielen die door een vijandige hand uit het lichaam zijn gerukt, zijn rood. De ziel van mijn leerling was rood.”

Ik kon zien dat Goldberger niet wist of hij de zaak bespottelijk zou vinden, of dat hij erdoor beïnvloed zou worden. Hij begon zwakjes te lachen. Wat mij betreft, ik erken, dat ik onder den indruk kwam. „Wanneer een vijandige hand, zooals u het noemt, gebruikt wordt,” zei de lijkschouwer, „dan noemen wij dit in ons land moord, en de wet tracht den vijand te pakken, en zijn ziel die van zijn slachtoffer na te zenden. Wij trachten dit op het oogenblik te doen. Wij zijn mannen der wet.”

De adept boog. „Iedere hulp, die ik u kan geven,” zei hij zacht, „zal ik u gaarne bieden, ofschoon een moord, zooals u het noemt, niet altijd een misdaad is.”

„Onze wet maakt niet zulke fijne onderscheidingen,” zei Goldberger droogjes. „Mag ik vragen wat uw beroep is?”

„Ik ben een Witte Priester van Siva,” zei de adept, zijn voorhoofd licht met de vingers van zijn linkerhand aanrakend. „Wie is Siva?” „De Heilige, de Opperziel, uit wien wij komen en waarheen wij allen terugkeeren.”

Weer plukte Goldberger aan zijn snor. „Nu,” zei hij ten slotte, „alvorens het geheim is opgehelderd, moet ik u verzoeken dit huis niet te verlaten.”

„Ik verlang het niet te verlaten, mijnheer.” „En de andere man — de man, die de slang meenam — waar was die van nacht?” „Hij sliep in een klein kamertje dat in dit vertrek uitkomt.” „Mag ik er eens in kijken?” „Zeker,” zei de adept en schoof de gordijnen opzij. De kamer, waarin wij keken, was niet meer dan tien voet in het vierkant en bevatte slechts een mat op het midden van den vloer en drie of vier manden, die tegen den muur geplaatst waren. Op de mat hurkte de

bediende, zijn beenen gekruist met de voeten omhoog en de handen met de palmen tegen elkaar voor zich uitgestrekt. Op den vloer voor hem waren wat mij toescheen een reep linnen, een been en een tand. Hij sloeg bij ons binnenkomen de oogen niet op, maar bleef kalm zitten kijken naar deze reliquieën.

Goldbergers snor verloor nog een paar haren terwijl hij naar deze vreemde gestalte stond te kijken. „Wat is dat? De tand van zijn grootmoeder?” vroeg hij. „Dat zijn de attributen van Kali,” zei de adept ernstig, als iemand die een heiligschennis berispt. „Ongetwijfeld heel interessant,”

De lijkschouwer dacht hierover een oogenblik na en schudde toen zijn hoofd. „Neen,” zei hij, „ik zal wachten op den tolk van de rechtbank. U kunt hem echter vertellen dat er agenten beneden op wacht zullen zijn en dat hij het huis niet mag verlaten.” „Ik zal hem waarschuwen,” antwoordde de adept en liet het gordijn vallen, terwijl wij het vertrek verlieten. „Ik veronderstel dat er nog andere dienstboden in het huis zijn?” vroeg Goldberger. „Er zijn drie — zij slapen op de verdieping hierboven.” „Zijn zij ook Hindoes?” „O neen,” zei de adept glimlachend, „twee van hen zijn Duitschers en de andere komt uit Ierland.”

De lijkschouwer kreeg een kleur, want de woorden maakten den indruk van een licht verwijt. „Dan zullen wij u een goeden morgen wenschen,” zei Goldberger deftig. „En ik dank u wel voor uw hoffelijkheid.”

De adept antwoordde met een diepe buiging en met een beslist ironischen glimlach. Zonder een woord te zeggen ging Goldberger ons voor naar boven, naar de zolderverdieping, en vond daar spoedig de drie dienstboden. De Duitschers bleken een man en vrouw van middelbaren leeftijd te zijn, hij de tuinman, zij de keukenmeid. Ierland was vertegenwoordigd door een roodharig meisje, dat de werkmeid was. Ze waren allen vol afgrijzen toen ze hoorden dat hun meester vermoord was, maar geen hunner kon eenig licht verspreiden over het treurspel. Zij waren allen reeds lang in bed geweest vóór middernacht en waren volstrekt niet gewekt door de geluiden in den nacht. Dit was te gemakkelijker te begrijpen daar een oppervlakkig onderzoek deed zien dat zij allen met gesloten deuren geslapen hadden, terwijl de ramen dicht waren en door luiken bedekt. Zij waren blijkbaar allen onschuldig aan eenig verband met den moord, maar Goldberger nam ze toch mee naar beneden en liet ze het lijk van hun meester zien. Het enige resultaat hiervan was, dat het Iersche meisje een zenuwtoeval kreeg en Hinman eenige minuten lang weer een patiënt onder handen had.

„Nu,” zei Goldberger, zijn hand vermoeid over zijn voorhoofd strijkend, „ik geloof dat wij nu niets meer kunnen doen. En ik ben zeer vermoeid. Ik was juist naar bed gegaan toen Simmonds mij opschelde. Ik zal het gerechtelijk onderzoek morgenochtend om tien uur in dit vertrek houden. Wij zullen u hierbij noodig hebben, Mr. Godfrey en u ook, Mr. Lester. En — o ja,” voegde hij plotseling bij, „wij zullen dien Mr. Swain ook erbij moeten hebben, wiens verhaal ik nog niet heb gehoord. Het lijkt immers geen twijfel dat hij hier zal zijn?” „Absoluut niet,” verzekerde ik hem. „Ik zou hem natuurlijk onder bewaking kunnen stellen,” zei Goldberger peinzend, „want ik ben overtuigd dat hij een zeer belangrijke getuige zal blijken, maar als u persoonlijk borg voor hem wilt blijven, Mr. Lester —” „Dat wil ik,” gaf ik toe en Goldberger knikte. „Zorgt u dan dat hij om tien uur hier is,” zei hij. „Het zou goed zijn, dat Dr. Hinman hem vandaag nog eens bezoekt,” stelde ik voor. „Ik zal vanmiddag om vier uur komen,” beloofde de dokter. En Goldberger bleef achter om zijn maatregelen te nemen, en Simmonds posteerde zijn mannen, terwijl Godfrey en ik op het grasveld stapten.

Het was over vijven en de zon stond reeds hoog aan den hemel. Het scheen bijna niet mogelijk dat het pas zes uren geleden was sinds Swain voor de eerste maal over den muur was geklommen!

„Wij moesten het landgoed verlaten zooals wij erin zijn gekomen,” zei Godfrey en hij liep het grasveld over. Hij liep met gebogen hoofd en een peinzend gezicht. „Begrijp jij er iets van?” vroeg ik. Doch hij schudde slechts het hoofd.

Wij bereikten weldra de ladder en Godfrey bleef staan, om om zich heen te kijken. Het struikgewas was op een plek vertrappt alsof er een zwaar lichaam op was gevallen en dit was blijkbaar de plaats waar Swain zijn wilden sprong van den muur had gewaagd. Eindelijk wenkte Godfrey mij voor te gaan en toen ik er overheen was, stak hij mij een ladder toe en klom ook naar beneden. Wij

plaatsten de ladders weer tegen de schuur en liepen toen naar het huis. Toen wij den hoek omkwamen, zagen wij Mrs. Hargis op de veranda staan. „Nu, u bent al heel vroeg op!” sprak zij. „Ja,” zei Godfrey lachend. „Wij zijn zelfs niet naar bed geweest. Wil je nog wat eten, Lester, voor wij naar bed gaan?” Een glas melk was alles wat ik verlangde en vijf minuten later ging ik naar boven naar mijn kamer. Ik keek een oogenblik naar Swain, die rustig scheen te slapen, en maakte toen mijn kamer zoo donker als ik kon en rolde in mijn bed. Ik moet dadelijk in slaap zijn gevallen zoodra mijn hoofd het kussen aanraakte, want ik herinner mij niets meer voor ik mijn oogen opende en Godfrey voor mijn bed vond staan.

ELFDE HOOFDSTK.

SWAINS VERHAAL.

„Het spijt mij, dat ik je moet wakker maken, Lester,” zei Godfrey glimlachend, „maar het is bijna vier uur. Dokter Hinman zal wel gauw hier zijn, en als je wil hooren wat Swain te vertellen heeft, moet je nu opstaan.” Ik zat dadelijk overeind in bed, alle sporen van slaperigheid waren verdwenen. „Hoe gaat het met hem?” vroeg ik. „Hij schijnt weer in orde te zijn. Hij is sedert een poosje op. Ik heb geen woord omtrent gisterenavond tot hem gezegd — ik wou dat de dokter hem eerst zag. Bovendien vond ik het noodig, dat jij erbij tegenwoordig was”. „Ik kom dadelijk beneden,” zei ik, en twintig minuten later vond ik Godfrey en Swain samen op de veranda. Toen Swain mijn groet beantwoordde, zag ik tot mijn verlichting, dat zijn oogen niet langer uitdrukkingloos en starend waren, maar heel normaal schenen. „Mrs. Hargis heeft je ontbijt gereed staan,” zei Godfrey, „en ik geloof dat ik een hapje mee zal eten. Ga je mee, Swain?” „Neen, dank u,” antwoordde Swain. „Ik heb pas een uur geleden ontbeten. Ik wil liever hier blijven zitten, als ge het goed vindt”. „Best,” zei Godfrey, „wij blijven niet lang weg”. En samen gingen wij naar de eetkamer. Mrs. Hargis was daar, en begroette ons alsof uitblijven tot den morgen en ontbijten om vier uur 's middags een van de gewoonste dingen ter wereld was. Een exemplaar van de *Record* lag als gewoonlijk op tafel en mijn blik viel op een vetgedrukt hoofd van een artikel: WORTHINGTON VAUGHAN VERMOORD! *Rijke kluizenaar gewoerd in zijn woning in De Bronx.* Verbaasd keek ik naar Godfrey. „Ja,” zei hij, „ik was juist bijtijds om het verhaal voor de laatste editie te telefoneeren. Maar ik heb toch eerst den dokter opgescheld, — dat moet je in mij loven, Lester!” „Hoe laat ben je opgestaan?” vroeg ik. „Tegen twaalf uur. Ik heb het heele verhaal weggestuurd voor het ochtendblad van morgen, even voor ik je heb geroepen”. „Nog wat nieuws?” „Zooover ik weet niet. Maar ik heb Swains verhaal nog niet gehoord”. „Godfrey,” zei ik, „het komt mij voor, dat deze zaak er voor Swain leelijk uitziet. Ik geloof dat Goldberger hem reeds verdenkt. Er hangt heel veel af van zijn verhaal”. „Ja, dat is zeker,” erkende Godfrey. Wij eindigden zwijgend onzen maaltijd. Deze duurde niet lang, want ik was erg begeerig, naar Swain terug te keeren. Zoodra wij bij hem op de veranda waren gekomen, kwam Dr. Hinman's auto de oprijlaan in. Hij stapte uit en stak ons de hand toe. Toen hij Swain begroette zag ik hem vol spanning in diens oogen kijken — en ik zag ook dat die blik hem geruststelde. „U voelt u vandaag beter,” zei hij, terwijl hij naast Swain ging zitten. „Ja,” zei Swain rustig. „Ik voel mij weer goed”. „Hoe is 't met Miss Vaughan, dokter?” vroeg ik. Swain keerde zich met een ruk naar den dokter. „Is Miss Vaughan ziek?” vroeg hij. „Zij heeft vannacht een schok gehad,” antwoordde de dokter langzaam, „maar zij gaat goed vooruit. Zij zal eenige dagen rust moeten houden.” Ik keek nieuwsgierig naar Swain. Hij wreef over zijn hoofd alsof hij een verwarde herinnering aan de oppervlakte van zijn geest trachtte te brengen. „Ik schijn mij te herinneren,” zei hij, „dat Miss Vaughan is flauw gevallen en dat ik haar heb opgenomen...” Toen zweeg hij en staarde ons aan. „Is haar vader dood?” „Ja,” zei ik en hij begon weer zijn hoofd te wrijven. Ik keek naar Hinman en hij knikte even. Ik hield dat voor een verzekering dat Swain ondervraagd kon worden. Godfrey, die naar binnen was gegaan om sigaren te halen, kwam ermee terug. Wij allen, ook Swain, staken er een op. „Nu, Swain,” begon ik, „nu moet je ons eens alles vertellen wat je herinnert van hetgeen vannacht is gebeurd. Zoowel Mr. Godfrey als Dokter Hinman bezitten mijn volle vertrouwen en je kunt in hun bijzijn vrijuit spre-

ken. Ik wil dat zij je verhaal hooren want ik heb hun raad noodig.” Er kwam een frons van verbluftheid op Swains gelaat. „Ik heb, sedert ik vanmorgen wakker werd, getracht mijn herinnering aan hetgeen vannacht gebeurd is, te verlevendigen,” begon hij, „maar het is mij niet al te goed gelukt. Alles schijnt in het midden op te houden”. „Vooruit,” zei ik, „vertel ons wat je je herinnert. Misschien wordt het helderder onder het vertellen, of wellicht kunnen wij de hiaten aanvullen. Begin bij het oogenblik dat je over den muur krom. Wij weten alles wat tot dien tijd is gebeurd. Je herinnert je dat duidelijk, nietwaar?” „O ja,” zei Swain, „ik herinner mij dat alles.” En hij ging achterover in zijn stoel leunen. „Nu, nadat ik de ladder afkwam, bevond ik mij in een kreupelboschje en daar voorbij was een pad. Ik wist dat het priëel waar ik Miss Vaughan zou ontmoeten in den hoek van den tuin was achter Mr. Godfrey's woning, en ik liep dus terug langs den muur, het pad verlatend, dat in een andere richting ging. Het was heel donker onder de boomen en ik moest zeer langzaam loopen uit vrees tegen een aan te stooten. Maar eindelijk vond ik het priëel. Ik stak een lucifer op om zeker te zijn, dat het leeg was, en ging toen zitten wachten. Eens of tweemaal verbeeldde ik mij, dat ik iemand buiten hoorde bewegen; maar het was, slechts de wind tusschen de boomen, denk ik, want het duurde wel een half uur voor Miss Vaughan kwam.” Ik kon zien hoe zijn hand beefde op de leuning van zijn stoel en hij zweeg een oogenblik om zijn zelfbeheersching te herwinnen. „Wat Miss Vaughan mij vertelde,” vervolgde hij eindelijk, „overtuigde mij dat haar vader volslagen krankzinnig was — veel erger dan ik vermoedde. Ik wist weliswaar dat hij het bovennatuurlijke bestudeerde, maar sinds de komst van dien Yogi — „Dien wat?” viel Hinman hem in de rede. „Een Yogi,” antwoordde Swain, zich naar hem toekeerend, „is zooover ik het kon begrijpen een soort van hoogepriester van het Hindoeïsme. Hij kent al de geheimen ervan, en wordt verondersteld alle soorten van bovennatuurlijke dingen te kunnen doen. De kerel, die bij Mr. Vaughan woont, is een Yogi. Mr. Vaughan was zijn leerling”. „Waar is die Yogi vandaan gekomen?” vroeg Godfrey. „Dat weet ik niet. Ik geloof niet dat Miss Vaughan het weet. Hij is ongeveer een half jaar geleden met zijn bediende aangekomen; en sedert zijn de dingen hier van kwaad tot erger gegaan. Er was kijken in een kristallen bol en sterrenaanbidding en necromancie van allerlei soort. Ik moet eerlijk bekennen dat ik er niet veel van begreep, het was alles zoo zonderling en spookachtig. Maar ten slotte werd Mr. Vaughan niet alleen een volgeling van den godsdienst, dien de Yogi beoefent, maar hij kwam tevens tot het besluit dat zijn dochter een priesteres van dien cultus zou worden. En om hieraan te ontkomen, had zij mijn hulp ingeroepen”. Hij zweeg en wreef weer langzaam over zijn hoofd. „Zoo onder het vertellen,” vervolgde hij, „klinkt het bespottelijk en ongelooflijk; maar zooals zij het vertelde, daar in de duisternis, met dat vreemde geritsel om ons heen, joeg het mij koude rillingen over den rug. Misschien weten die Oosterlingen meer van het bovennatuurlijke dan wij gelooven; hoe dan ook — ik weet dat Miss Vaughan sterk onder den indruk kwam van de macht van den Yogi. Het betooverde haar en terzelfdertijd joeg het haar angst aan. Zij zei dat hij een afschuwelijke slang had, een cobra, die hij liefkoosde zooals zij een poesje zou streelen —” Hij zweeg weer en veegde het zweet van zijn voorhoofd. Ik voelde mij zelf beslist nerveus worden. Godfrey wierp zijn sigaar weg, die hij tusschen zijn vingers had gebroken. „Hoe dan ook,” vervolgde Swain, „ik was zoo ontdaan door hetgeen zij mij vertelde, dat ik niets anders wist te doen dan haar te smeeken dadelijk met mij heen te gaan.

(Wordt vervolgd).

Ontvangen Boeken.

Van de serie „Weten en Kunnen”, uitgave van de Uitgevers-Maatschappij „Kosmos” te Amsterdam, verschenen in de afdeeling „Klein veeteelt” onder leiding van C. S. Th. van Gink: de Barnevelders, door C. S. Th. van Gink, „Onze Katten”, door W. J. van der Werff, en „De zware of reuzenkonijnen-rassen”, door K. van Olst.

Foto A. T. Visser.

HET KEEREWEER, GRACHTJE TE DOKKUM.

D O K K U M .

(Slot).

TOEN dr. Bredius uit Den Haag op verzoek van het Gemeentebestuur eens in Dokkum was om enkele schilderijen naar hun artistieke waarde te schatten, was hij van oordeel dat de stad slechts één voorwerp van kunstwaarde bezat: Zij zelve! ☞ Dokkum ligt op een hooge terp „een stad op een berg” reeds uit de verte zichtbaar. Haar omtrek bepaalde zich aanvankelijk, gelijk wij zagen, tot de terp zelf; zij was na de invoering van het Christendom van een koninklijke residentie een kerkelijke bezitting geworden, eigendom van de vermaarde abdijs van Bonifacius. Bij den herbouw der stad in 1419 werden haar grenzen naar het westen, noorden en oosten uitgelegd tot de tegenwoordige singelgrachten. En de Ee (het Diep) bleef niet de zuidelijke grens. Een stuk van Dantumadeel werd bij de stad gevoegd en aan die zijde een nieuwe stadsgracht gegraven. De straat die het zuidelijk stadsdeel aan de oude stad koppelt (keppelt) heet nog altijd Keppelstraat. ☞ Door het aanleggen van zes vijfhoekige „dwingers” (bastions) en het aanbrennen van hooge wallen kreeg de stad in 1582 een geheel ander aanzien. Al geschiedde deze verandering met een militair doel 1), zij verhoogde in niet geringe mate het stadsschoon. Vooral sinds op de dwingers molens verrezen en de wallen, hier en daar afgegraven, met hun hoog geboomte schilderachtige lanen vormden, lijkt het stadje op een edelsteen in een gordel van smaragd. Allerlei mooie kijkjes openen zich op het onverwachtst. Is het gezicht op het „Keereweer” (zie de afb. hierboven), waar zich op den achtergrond de statige winkelhuizen van de Korenmarkt zoo geestig in het stille water weerspiegelen, niet een penseel van een Vermeer waardig? Of zie dat achterbuurtje (blz. 379). Het op een

1) „Doch van geen zeer groote defensie”, zegt de auteur van den Tegenwoordigen Staat 1787 t.a.p. blz. 253.

breede goot gelijkende grachtje, de onooglijke huisjes, elk ding op zich zelf is leelijk. Desondanks gaat er van het nuchtere en toch zoo ontroerend-intieme van dit Friesche volksbuurtje een groote bekoring uit. ☞ Een ander stadsgezicht, de Korenmarkt, wordt ontsierd door den telefoonpaal in het midden; toch bewijst hij een goeden dienst door een leelijken gevel op den achtergrond aan het oog te onttrekken. Daar stond eens een heel ander geveltje, „De gulden buttertoren” van 1643, dat, hoewel erg gehavend, met zijn pothuis en vensterbogen een zeker relief gaf aan de omgeving. ☞ Dokkum is mooi ondanks zijn leelijke huizen. Er zijn uit den bloeitijd niet veel mooie gevels bewaard gebleven. De drie op de Zijl tegenover het stadhuis (zie blz. 379) uit het begin der 17de eeuw trekken dadelijk de aandacht, vooral de apotheek op den hoek is bijzonder fraai van vorm en lijn. En zoo zijn er, hier en daar verspreid, nog enkele meer, maar de oogst is niet groot. Er bestond geen gelegenheid een foto te nemen van het Stadsarmengesticht, eens de zetel naar Harlingen werd overgebracht. Ook hier is veel geschonden, van Friesland. ☞ Het in Louis XV stijl opgetrokken huis De gouden Hand (afb. op blz. 380), hoewel door de leelijke deuren zijn oorspronkelijke bevalligheid behouden. Volgens plaatselijke overlevering stond hier in de 17de eeuw een logement, waar admiraal De Ruijter op zijn reis van Groningen naar Amsterdamb een nacht is overgebleven. ☞ De op blz. 377 afgebeelde vestibule met haar fraaie renaissance-vormen is van een patricisch huis uit het laatst der 17de eeuw. ☞ Een kunstzinnig en energiek magistraat had Dokkum in Epo Sjuick van Burmania, een vriend van Willem IV. In 1738 werd hij burgemeester,

hij overleed in 1775. Op zijn initiatief is de westelijke vleugel van het stadhuis gebouwd met de groote zaal, en is de Stads- waag op de tegenwoordige plek verzezen. Hij was een goed literator, die zich gemakkelijk in het Latijn uitdrukte, maar hij had tevens een open oog voor de belangen van zijn stad. De sluis van Oudzijl, eertijds buiten Dokkum gelegen, doch in 1583 binnen de stad gebracht en voor het tegenwoordige stadhuis geplaatst, diende als waterkeering toen Dokkum nog door de zee werd bespoeld. Maar na de inpoldering van den zeeboezem was zij nutteloos geworden. Burmania deed in 1757 de houten sluis vervangen door een breede steenen brug, de Zijl, die meer aan een plein dan aan een brug doet denken. ☒ Behalve de R. C. kerk, in 1871 gebouwd door dr. P. J. H. Cuypers, munten de kerkgebouwen hier niet uit door schoonheid en daarom zijn zij hier niet afgebeeld. Uit de omstandigheid dat de Doopsgezinden in de 16de en 17de eeuw somtijds met den scheldnaam „tibben” of „tib(be)koppen” werden aangeduid, heeft men afgeleid dat Menno Simons in het naburige gehucht Tibma of Tibben bij Ee geboren was. En zoo zou hij vaak in Dokkum gekomen zijn, waar hij een gemeente stichtte. Doch deze en andere uitingen van de volksfantasie missen elken grond, daar Menno niet bij Dokkum maar te Witmarsum geboren is. Remonstranten vindt men in Friesland niet, behalve in Dokkum, waar de predikanten Hajo Lamberts en Pieter Harms om hun remonstrantsche gevoelens werden afgezet en hun volgelingen een Remonstrantsche gemeente stichtten. De pastorie en kerk aan de Oranjewal bij de Droggerspijp, tot 1798 bij de gemeente in gebruik, is thans een drukkerij waar niets bijzonders meer aan te zien is, maar vroeger de fraaie koperen kronen en de donkergetinte kansel een stemmigen indruk maakten. Een unicum op kerkelijk gebied is de „Vereenigde Christelijke Gemeente”, ontstaan uit een vereeniging van Doopsgezinden en Remonstranten in 1798; „de namen van Arminius en Menno en andere sectenamen worden voor eeuwig vergeten” stond in de acte van vereeniging. Dit was geheel in den geest van den verdraagzamen Dirk Camphuysen, den dichter van de „Stichtelijke rijmen”, die, overal vervolgd, te Dokkum een veilig verblijf vond. Hij trachtte door den vlashandel in zijn onderhoud te voorzien, maar hij had meer aanleg voor de poëzie dan voor de negotie. Betrekkelijk jong overleed hij. Zijn stoffelijk overschot rust, na allerlei zonderlinge lotgevallen, op de Oude Begraafplaats, een der „dwingers”. ☒ Verscheidene mannen van beteekenis zijn te Dokkum geboren, zoo de wiskundige Gemma Frisius, de geneesheer Hendrik van Bra, de bekende geschiedvorscher Lieuwe van Aitzema en vele anderen meer. Ondanks al deze geleerdheid heeft Dokkum in het noorden dezelfde reputatie als Kampen in andere provincies. Tal van anecdoten, Dokkumer uien, zijn hier in omloop, en Friesche schrijvers als de Halbertsma's in hun „Rimen en Teltsjes” en Waling Dijkstra in zijn „Friesch Volksleven” hebben ze voor de vergetelheid bewaard. ☒ Dokkum heeft, sinds het een landstadje geworden is, tijden van op- en nedergang gekend. Na het verval van den vlashandel en een tijd van malaise, leeft het in de laatste decennien weer op. Industrie is hier betrekkelijk weinig, maar de handel, vooral de tusschenhandel, bloeit. Het ontbreekt de burgerij niet aan durf en energie, uit alle oorden van het land komen hier de zakenmensen. Maar Dokkum wordt in zijn streven belemmerd door zijn kleinheid. De heele gemeente wordt door de stadsgrachten begrensd en is slechts 32½ H. A. groot. Wijken die een stedelijk karakter dragen, behooren voor alsnog tot de aangrenzende plattelands-

gemeenten. Moge de Regeering met haar voorstel tot uitzetting van Dokkum's grenzen succes hebben in het parlement, want die uitbreiding is een levenskwesitie voor de stad. C. D. SAX.

Dichterlijke bakkers.

☒ Bekend is, dat onze voorouders graag overal rijmpjes op schreven, op deuren, muren, poorten, balken, gevels, luifels, glazen, grafsteen, klokken, bekertjes, tabaksdoozen, borden, koppen, trouwkistjes, uithangborden — ja, waarop eigenlijk niet? De neringdoenden voorzagen vooral hun uithangborden er mede; Van Lennep en Ter Gouw en anderen hebben er boekdeelen vol van verzameld. Onder de dichterlijke of juist: „rijmelende” neringdoenden speelden de bakkers een eerste rol; in een der volgende nummers zullen wij een aantal typische staaltjes van hun „dichtkunst” vermelden. J. S. Cz.

Foto A. T. Visser.

PORTIEK IN DE VESTIBULE VAN EEN PATRICISCH HUIS AAN DE HAVEN TE DOKKUM.

heilige boeken) behooren. Hij ging met afgemeten schreden tot den koning, gelijk de Wet voorschrijft, terwijl de vorst den geestelijke den noodigen eerbied bewees. „Heer van het Koninkrijk” sprak de grijsaard, toen hij op den voorgeschreven afstand was, die geestelijken in acht moeten nemen, als zij vorsten aanspreken. „Gij zijt welkom. Ik verwachtte u. Vandaag is het zestien jaar geleden dat een hinde, die op jacht door u vervolgd werd, geheel verschrikt kwam vluchten bij de bron, waaruit de goddelijke Djanakara gedronken heeft. Dadelijk hebt gij begrepen, dat het dier nu geheiligd was, en waart medelijding genoeg om het te sparen. De hemelen zijn daardoor bewogen, en toen werd het vonnis herroepen, dat van den aanvang der dingen bestaan had, en waarbij gij werdt veroordeeld, zonder nakomelingen te sterven”. „Maar geen mijner vrouwen schonk mij een zoon”, zeide de koning. „Dat moest zoo zijn”, was het antwoord. „Het noodlot kan niet worden veranderd. Daarom was het noodig, dat een bovenmenselijk schepsel uw echtgenoot werd, om erfgenamen uit uw bloed te krijgen. Maar eerst moest gij de nieuwe echtgenoot veroveren.

Thans is de wil des allerhoogsten vervuld. Gij hebt uw schoone metgezellin verdiend, door de volharding, waarmede gij haar vervolgd hebt. Dank zij uwe toekomstige verbindtenis met haar, zult gij de bescherming genieten van de ontelbare goden, die uit de hooge hemelen, alle werelden regeeren. Want zie hoe zij is geboren. De goddelijke Boeddha heeft, terwijl hij met zijn geheiligde lippen het water van de bron aanraakte, dit water met een levenskiem vervuld, welke bevruchtte werkte op de vliedende hinde, op het oogenblik, dat zij hijgende bij het water kwam, om aan den jager te ontkomen. Daarna werd het meisje geboren, dat gij tot hertoe vervolgd hebt. Zij is een voortbrengsel van de goddelijke uitstraling en de aardse natuur. Zij herinnert door den vorm harer voeten zich hare moeder, en door het lichtende spoor, dat zij achterlaat, hare hemelsche oorsprong. Voor u heb ik haar bewaard. Zij is voor u bestemd, houd op met klagen over het ongeluk, dat gij geen kinderen hebt, want zij alleen zal u meer zonen schenken, dan waartoe al uwe vrouwen bijeen in staat zouden zijn.” Aldus gesproken hebbende riep de vrome kluizenaar het jonge meisje. Haar den koning aanwijzende zeide hij: „Zie hier uw echtgenoot. Hem dien gij ontvlucht zijt, moet gij volgen.” Volgens de godsdienstige voorschriften legde hij de handen van het paar ineen, en daar zij, die het leven aan den adem van Boeddha te danken had, thans onder de menschen werd opgenomen, verloor zij de kentekenen van haar goddelijke afkomst, haar voeten werden menschenlijke voeten, haar schoonheid bleef, maar geen stralend licht ging langer van haar uit, zij liet geen lichtend spoor meer achter, en onder hare schreden bloeiden geen bloemen meer. De koning nam de hand der blozende maagd, en leidde haar naar het paard, dat nog altijd stond te wachten. Hij besteeg het dier met het meisje, en kwam, begunstigd door de duisternis, in de stad, zonder dat het volk en de dienaren, die ongerust waren over zijn lange afwezigheid, iets van zijn terugkomst bemerkten.

III.

DE WONDERBLOEM.

De honderd vrouwen van den koning waren in gehoorzaamheid opgevoed. Toen haar, namens den soeverein, werd aangezegd, de nieuwe vrouw, die de koning tot den rang van eerste echtgenoot verheven had,

Foto A. T. Visser.

HET NAUW BIJ DE WORTELHAVEN TE DOKKUM.

goed te ontvangen, gevoelden zij voor de onbekende niets anders dan nieuwsgierigheid. En toen het meisje uit het mangobosch de bijzondere vertrekken van den koning, waar zij eenige dagen vertoefd had, verlaten had, om in den harem te worden opgenomen, wischte haar groote bescheidenheid den ongunstigen indruk, die haar zeldzame schoonheid op hare mededingers gemaakt had, uit. Ook de feesten in het paleis, die feesten der openbare vermakelijkheden, die zooals gewoonlijk in de hoop op kinderzegen, bij elk nieuw huwelijk gehouden werden, verwekten geen jaloezie bij de honderd vrouwen. Zij herinnerden zich toch, dat voor elk hunner dergelijke feesten gevierd waren, en in de veronderstelling, dat de koning nog steeds onder het vonnis stond, dat hem veroordeelde om zonder mannelijke nakomelingen te sterven, konden zij

Foto A. T. Visser.

HUIZEN OP DE ZIJL (HET PLEIN VOOR HET STADHUIS) TE DOKKUM.

aannemen, dat ook deze maal de wensch van het hof, het verlangen van het volk, en zelfs de offers van de priesters vruchteloos zouden blijven. Zij wisten niet, dat zestien jaren voor het honderd en eerste huwelijk het medelijden des konings met een arme vervolgte hinde, de hemelen hadden bewogen, en de uitspraak van het noodlot veranderd was. De haremvrouwen legden zich bij het feit, dat een nieuwe vrouw verschenen was, neer, omdat zij niet vreesden, dat deze echtgenoot gelukkiger zou zijn, dan zij zelve. Daarna hielden zij zelfs van haar, voor zoover mededingsters in slavernij elkaar beminnen kunnen. Er heerschte dus, voor zoover dat mogelijk was, in de vrouwenvertrekken een goede verstandhouding, tot er een gerucht uit het paleis kwam, hetwelk weldra tot de vrouwen doordrong, en hen allen met verbazing en razende jaloezie vervulde. Men zeide algemeen: „De koning van Vaiçali heeft door zijn vroomheid, de strengheid des hemels overwonnen. Hij zal niet sterven zonder mannelijke nakomelingen. Nog eenige uren en zijn nieuwe echtgenoot zal het leven schenken aan zonen, die hem een lange en talrijke nakomelingschap zullen verzekeren”. En van het paleis naar de tempels en van de tempels naar de hutten, overal waar het groote nieuws kwam, knielden de menschen met het voorhoofd tegen den grond en aller stemmen slaakten deze kreet van dankbaarheid: „Amida Boeddha” (Aanbidt Boeddha). Zoo de nieuwe vrouw haar groote geluk niet aan haar mededingsters had laten bemerken, kwam dit alleen daardoor, dat zij zelf er onbewust van was. De goddelijke machten, die over haar waakten, hadden besloten, niets te openbaren, uit vrees, dat hare vreugde, gewelddadigheden der andere vrouwen zou uitlokken. Zoo dra het gerucht van de toekomstige gebeurtenis verspreid was, maanden de wijze raadslieden des Konings hem aan, haar, die den roemrijken titel van koningin-moeder zou dragen, van de jaloersche vrouwen af te zonderen. Het was tijd, dat men tot dezen maatregel van voorzichtigheid overging, want haat bedreigde reeds de nog ongebooren vrucht. Het meisje uit het mangobosch werd toen door een stoet slaven uit de vrouwenvertrekken gehaald, en overgebracht naar een paviljoen, waarvan de toegang voor de honderd vrouwen verboden was. Dit paviljoen, door een gang met de vertrekken des konings verbonden, zag uit op de rivier de Gandahi, die, zooals men weet, zich verder op in den Ganges stort. De jonge vrouw, die er nooit aan gedacht had, hare metgezellen te wantrouwen, begon door deze voorzorgsmaatregelen het gevaar waarin zij verkeerde te beseffen en kreeg weldra zulk een angst voor de toekomst harer kinderen, dat zij er aan wanhoopde die te zullen behouden, voorziende dat zelfs de macht des konings niet voldoende zou zijn, om hare zonen voor de andere vrouwen verborgen te houden, totdat hare kinderen sterk genoeg zouden zijn de gevaren, die hen bedreigden te overwinnen. Terwijl zij in gebed was, overvielen haar plotseling stekende pijnen. Zij uitte een felle kreet. De trompetten uit de stad weerklonken, de mededingsters werden wanhopend, en het uur voor een geboorte in het koninklijke huis, sloeg op het uurwerk van den tijd. Men verwachtte een zoon, maar de geesten hadden het gebed

der aanstaande moeder ontvangen, en in plaats van een kind, waarop gehoopt was, werd er een lotosbloem geboren van een ontzaglijke grootte: duizend schitterende bloemen vormden de machtige kroon. De koning van Vaiçali had zich, vertrouwend op de belofte van den kluizenaar, oopen grootte vreugde voorbereid. Hij werd zeer toornig, toen hij bemerkte, dat het meisje van het mangobosch, dat hem een zoon zou schenken, slechts een bloem ter wereld gebracht had. Bij het gezicht van den vreeselijken toorn van den vorst, had de jonge vrouw, die vertrouwd op de bescherming der goden, medelijden met hem. Zij wenkte hem bij haar te komen, om hem, zonder dat anderen het hoorden, te onthullen, wat de geheimzinnige stemmen haar hadden medegedeeld. Maar toen zij wilde spreken, verlamde Boeddha, die haar tot stilzwijgen wilde dwingen, plotseling haar tong, en beroofde haar gedurende twintig jaren van de spraak. Dit nieuwe wonder had tengevolge, dat er geen middel was,

om de woede des konings te doen bedaren, en deze begon te gelooven, dat de vrouw, die hem geschonken was, als een wezen van goddelijken oorsprong, eigenlijk een onzuiver voortbrengsel van demonen was. Van dit oogenblik af, voelde hij een grooten afkeer voor zijn vrouw, maar toch kon hij niet besluiten haar te laten dooden, gedachtig aan de liefde, die hij voor haar had gehad. Daarom beval hij, dat zij zou worden opgesloten in een onderaardsche gevangenis, waar men de wederspannige slaven, die het daglicht niet weer aanschouwen zouden, liet verkwijnen. Toen men haar zou wegvoeren, sloeg de jonge moeder blikken vol liefde en bezorgdheid op de bloem, die uit haar geboren was. De koning meende haar verlangen te begrijpen, en daar hij medelijdend van aard was, was hij tot een daad van goedertierenheid bereid, en daarom gaf hij haar vergunning de bloem, die hij niet zonder ontzetting kon aanzien, te behouden. Hij bepaalde dus dat de moeder met de bloem zou worden ingesloten. Maar dit hadden de blikken der jonge vrouw, vol moederlijke zorg, niet gevraagd. Zij wist, dat de wonderbloem bij gebrek aan licht en lucht, den volgenden dag dood zou zijn, en de plant moest blijven leven, opdat hare kinderen gered zouden worden. Van een vrij oogenblik maakte zij gebruik, om de bloem, nadat zij deze

met onbeschrijfelijke liefde had aangezien en in haar armen gewiegd had, als een kind, voorzichtig in de Gandaki te laten glijden. Toen werd zij in het hol opgesloten, en de lotos dreef langzaam naar den Ganges.

(Slot volgt).

MR. J. C. ROOSENBERG.

Foto A. T. Visser.

HET HUIS „DE GOUDEN HAND” TE DOKKUM.

Buitenlanders over Holland's Natuurschoon.

☞ . . . Aan de oevers van het IJ even zooals in het midden der Lagunen, is het de warme, levendige, edele kleur die overheerscht. Het is deze, welke in haar schitterend kleed de onmetelijke uitgestrektheid bedekt, die zich aan onzen blik ontrolt, echter altijd afwisselend, zij gebruikt om de boorden van den Amstel te kleuren noch hetzelfde koloriet noch dezelfde middelen, als waarvan zij zich bedient om de oevers

van de Adriatische zee te tinten. Het zijn twee sterke kleur-
uities, maar waarvan de harmonieuze gamma's elk een
verschillend uitgangspunt hebbend, niet in kleurenontwik-
keling kunnen overeenstemmen.

HENRY HAVARD.

Amsterdam et Venise.
E. Plon en Cie Paris 1876.

PAULE VERLAINE OVER HOLLAND 1)

Gens de la paisible Hollande
Qu'un instant ma voix vint troubler,
Sans trop, j'espère, d'ire grande.

De votre part, voulant parler
A vos esprits que la nature
Fit calmes pour mieux y mêler
L'enthousiasme et la foi pure
En l'idéal fou de réel,
Et l'idéal et l'aventure.

De sorte équitable, — ô le
ciel,
Nont plus brumeux, mais
de par l'ombre
Même et l'éclat essentiel.

O le ciel aux teintes sans
nombre
Qu'opalisent l'ombre et
l'éclat
De votre art clair ensemble
et sombre,

Ciel dont il fallait que parlât
Aussi ce vieux siècle au-
thentique,
Et dont il fallait que parlât

Cette douceur vraiment
mystique
Et crue aussi vraiment,
qui rend
Révense notre âpre cri-
tique,
O votre ciel, fils de Rem-
brandt!

PAULE VERLAINE.

Quinze jours en Hollande.
Lettres a un ami. La Haye
Maison Blok.
Paris Leon Vanier. 1892.

1) Welke dichter brengt ons
hiervan een goede vertaling?

Het Stadhuis van Maastricht.

TOEN in 1620 de ver-
schillende gebou-
wen waarin de ma-
gistratuur en ge-
meentelijke administratie
gevestigd waren, allengs
te klein werden, zocht men
naar andere gelegenheden
om deze onder te brengen. Hoewel een geheel nieuw
stadhuis het verkieslijkste aan den magistraat voor-
kwam, werd toch hiervan afgezien met het oog op de
moeilijkheden om middelen daartoe te vinden. Men bleef zich
behelpen met het „Dinghuis”, waarvan een afbeelding op
blz. 382, voor de hooge justitie, en de huizen de „Landscroon”
en de „Liebaert” voor de lagere justitie en administratie.
Het duurde nog tot 1639 eer de magistraat machtiging kreeg
om de „Poort van Gaveren,” een groot huis dat tot logement
der hogere officieren van het Maastrichtsche garnizoen
diende, tot huisvesting der administratie in te richten.
Hier bleef deze evenwel niet lang want reeds het volgend jaar
besloot men dat gebouw weer tot zijne oorspronkelijke be-
stemming terug te brengen en daarvoor de „Poort van
Reckheim”, het oude refugiehuis der graven van dien
naam, van de E.E.P.P. Jesuiten in de plaats te huren. Het
bleek echter al vrij spoedig dat het onderhoud van deze

verschillende gebouwen erg duur uitkwam. De laatste
Mei van het jaar 1655 besloot de raad dan ook om aan de
Souvereinen toestemming te vragen voor den bouw van een
nieuw stadhuis. De middelen daartoe, die vroeger niet
voldoende aanwezig waren, hoopte men nu gedeeltelijk te
vinden uit den verkoop der gebouwen, die op de markt
stonden en de aanwending van het nog dienstige materiaal
der oude wallen. Ook werd met gunstig gevolg aan de Staten-
Generaal de uitbetaling verzocht van de vergoeding wegens
onderhoudskosten van het garnizoen, die langzamerhand
tot 60.000 gulden was opgelopen. Finantieel stond men er
dus niet zoo slecht voor. In het begin van het jaar 1656
dan liet de magistraat eene juiste opname maken van het
marktplein, dat toen nog door de oude Hochterpoort en
overblijfsels van de eerste walruur uit 1219 in twee helften
werd verdeeld. Deze stuurde men, met de opgave der ver-
moedelijke som die men besteden kon, naar den bouwmeester

P. Post in den Haag, ar-
chitect van den Prins van
Oranje en waarschijnlijk
leerling van Jacob van
Campen, om aan de hand
van die gegevens een plan
te ontwerpen. Dit bouw-
werk zou het eerste zijn
dat Post zelfstandig ver-
vaardigde en zooals later
bleek een der voornaamste.
De plannen, evenals een
houten model van het ge-
bouw, waarvoor hem 345
hollandsche guldens waren
uitbetaald, werden in 1657
ter goedkeuring aangebo-
den aan den Prins-bisschop
van Luik die met de Staten-
Generaal mede-heer van
Maastricht was. De toe-
stemming van deze laat-
sten scheen reeds eerder
verkregen. In afwachting
hiervan begon men reeds
eenige voorbereidende
werkzaamheden, men be-
stelde steenen, mergelblok-
ken enz. Het besluit
van den Conseil-privé van
den Prins-bisschop van
Luik, die bij schrijven d.d.
1 April 1659 moeilijkhe-
den maakte, bracht de
Maastrichtenaren wel wat
in ongelegenheid. Deze
raad wilde het gebouw nl.
in een der huizenrijen langs
de markt zien opgetrok-
ken, terwijl dit volgens
het plan in het midden
daarvan, geheel vrijstaand,
zou moeten komen. In
eene volledige raadsver-
gadering, waar ook de
architect Post tegenwoor-

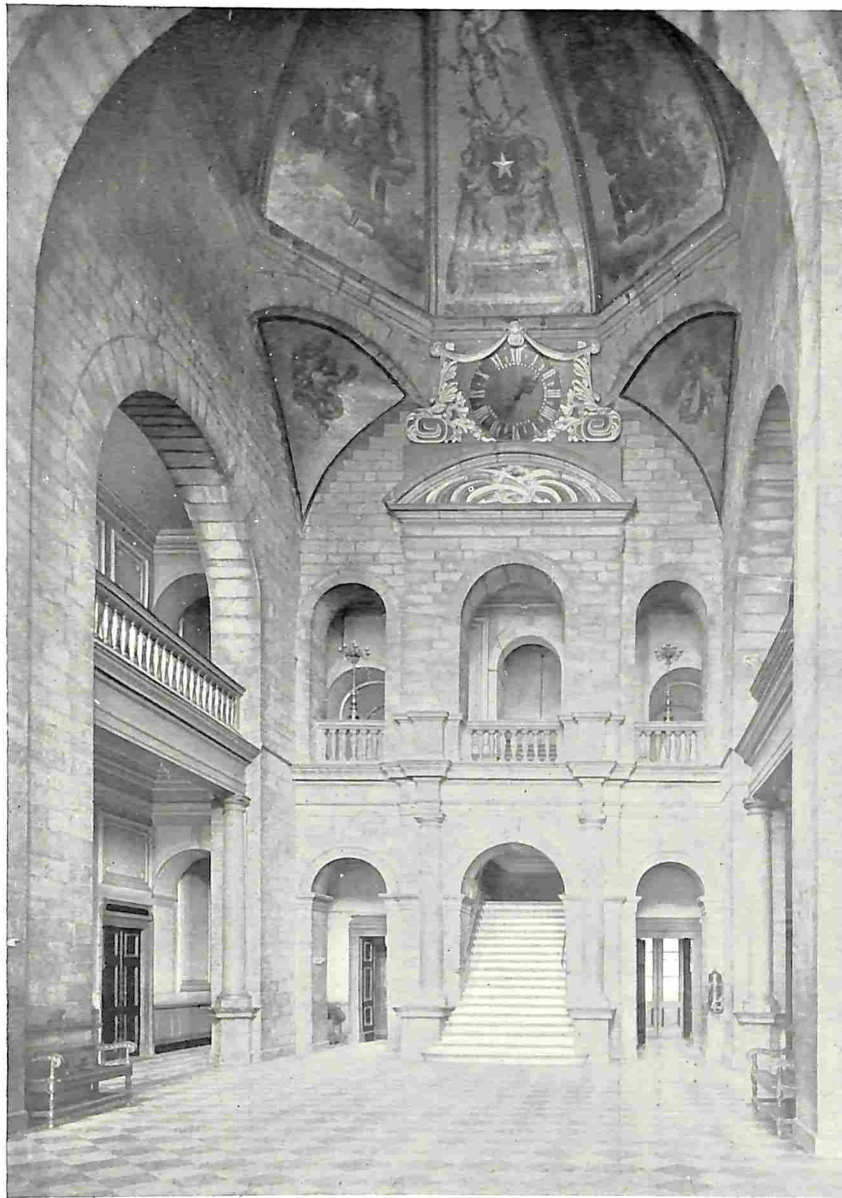

Foto C. Steenbergh.

DE VESTIBULE IN HET STADHUIS VAN MAASTRICHT.

pig was, werden deze bezwaren besproken en men besloot
de toestemming voor een geheel vrijstaand stadhuis bij
den Luikschen bisschop te vragen. De afgevaardigden
kweten zich zoo goed van hunne taak dat zij reeds 5 Mei
d.a.v. de vereichte vergunning hadden. Onmiddellijk werd
nu begonnen met het terrein te effenen en fundamenteën te
graven. De uitvoering van het werk geschiedde, zooals wij
dat tegenwoordig noemen „in eigen beheer” en stond onder
toezicht van eene speciale commissie uit den raad. Alleen
de levering van de hardsteen werd aanbesteed. Eene bij-
zonderheid dient hier nog vermeld, nl. dat men de werklieden
een minimum-loon garandeerde en een crediet uittrok voor
schadeloosstelling van hen die een ongeluk kregen. Men ziet:
het minimum-loon is ook al weer geene moderne uitvinding.
De oude Hal, die op de plaats van het tegenwoordig stadhuis
stond tegen de oude omwalling, werd evenals de daaraan
vastgebouwde massale klokketoren, afgebroken. Het uur-

werk zou tot de voltooiing van het nieuwe stadhuis in de St. Mathiaskerk geplaatst worden. Men werkte nu met spoed voort, en den 21 Juli van dat jaar had reeds de eerste steenlegging met grooten luister, in het bijzijn van de hoogschouten Jan Groulard, vertegenwoordiger van de Staten-Generaal, Claude Ernest de la Montaigne, vertegenwoordiger van den Prins-bisschop van Luik, den geheelen magistraat en een groot aantal genoodigde notabelen der stad, plaats. In den zuid-westelijken hoek van het gebouw werd een looden kistje ingemetseld, inhoudende de nieuwste munten, door de Souvereinen aangeboden, benevens de gebruikelijke oorkonde, echter niet op perkament, doch in koper gegraveerd. Het werk, dat mede onder technische leiding van ridder Moray stond, vlotte nu terdege en ondervond, afgezien van enkele kleine onderbrekingen o.a. wegens niet tijdige levering van hardsteen, weinig vertraging. In 1664 was het gebouw dan ook reeds zoover afgewerkt, dat den 7en Juli van dit jaar de eerste plechtige raadszitting er in kon worden gehouden. Al de raadsleden, die door hun ijver en hunne kennis veel tot de totstandkoming van het grootsche gebouw hadden bijgedragen werden in deze zitting bedankt. Den raadspensionarissen droeg men op een gebed tot den Almachtige samen te stellen, dat voortaan zou gebeden worden bij het begin van elke zitting. De gehele gemeentelijke administratie was reeds naar het nieuwe gebouw overgebracht, hoewel dit verre van voltooid was. De toren alsmede het balkon vóór het stadhuis moesten nog worden aangebracht, terwijl aan het interieur ook heel wat moest gedaan worden. Naar gelang nu de stadsmiddelen het toelieten werd het gebouw verder voltooid en in den loop der tijden de verschillende zalen ingericht en verfraaid. Verschillende de binnen-galerij en groote zaal (vestibule) den 13en December 1666 aanbesteed. Om die galerij een beter aanzien te geven, besloot men dat de toren aan het bewind zijnde magistraatsleden, en ook de toekomstige, een of meer koperen kolommen, op de afbeelding der groote vestibule rechts en links duidelijk zichtbaar, ten geschenke zouden geven. Als bewijs dezer vrijgevigheid kon dan op elke kolom het familiewapen der schenkers en eene inscriptie worden aangebracht. Van deze wapens zijn eenige tijdens de bezetting van Maastricht door de Franschen van 1794 tot 1814 afgeschroefd, — ze waren nl. op eene losse plaat tegen de kolommen aangebracht —, het meerendeel is echter ook nu nog aanwezig. „Men” zegt dat die kolommen in dien tijd wit gekalkt zijn om te voorkomen dat de Franschen ze weg zouden voeren! Toen dit werk beëindigd was ging de gemeenteraad met Theodoor van der Schuur, geboortig van den Haag en schilder van Christina, koningin van Zweden, in 1667 een contract aan om de gewelven der vestibule te schilderen. Hij heeft dit werk in de jaren 1667 tot 1670 voltooid en op meesterlijke wijze uitgevoerd. Met eene korte beschrijving daarvan hopen wij hier te kunnen volstaan. In de acht vakken van den koepel onder den toren schilderde hij in vier dier vakken de elementen: *het vuur* voorgesteld door Jupiter in een wagen bespannen met twee adelaars, — op de afbeelding zichtbaar —, *de aarde* door Cybele (griekschen naam voor de aarde als godin) in een wagen met twee leeuwen, *het water* door Neptunus in een wagen met paarden en eindelijk *de lucht* door Juno in een wagen met twee pauwen, de laatste eveneens op de afbeelding zichtbaar. Van de vier overige facetten stellen er twee het stadswapen van Maastricht, de vijfpuntige ster, gedragen door drie engelen, de twee andere engelen met ornamentwerk voor. In de vier pendentifs onder dezen koepel de vier jaargetijden, waarvan de herfst en de zomer op onze afbeelding zichtbaar. De hoofdvoorstelling geschilderd in het middengewelf vertoont het „oog der gerechtigheid” omgeven door vier langwerpige vakken met voorstellingen van Hercules, Minerva, de Tijd, Gerechtig-

heid, Waarheid enz. In het gewelf boven den ingang eene zeer ingewikkelde voorstelling, de triomf der deugden op de ondeugden. In de tympanen onder het middengewelf ziet men twee schilderstukken van den Maastrichtenaar Theodore Schaepekens „en camaieux”, rechts het Maastrichtsche wapen, links Mercurius, vervaardigd ongeveer in het midden der 19e eeuw. Van minder ouden datum, maar daarom niet minder fraai zijn de gebrandschilderde ramen in de vestibule en verschillende zalen, voorstellende verdwenen Maastrichtsche monumenten, en verdienstelijke Maastrichtenaars. Een werk dat door de zorg van oud-wethouder Schaepekens van Riepst voor eenige jaren is tot stand gekomen en allen lof verdient. (Slot volgt).

J. V. D. VENNE.

Van Menschen en Dieren

20) door G. D. ROBERTS.

HET was een bijna loodrechte helling en hij viel snel in een dwarreling van steengruis en in een drogen, heeten gloed midden in het landschap. Hij schuurde langs een smalle klip, greep blindelings naar een struik, die daarop groeide en werd ontvangen met een woedend gesis, dat hem toeklonk alsof het pal naast zijn oor was. Zijn haren rezen te berge en hij liet de struik los en het gaf hem nog een gevoel van verlichting toen hij bemerkte dat hij bleef vallen. Toen sloeg hij met zijn hoofd tegen een vooruitstekende boomwortel aan, viel van een andere klip naar beneden, verloor zijn bewustzijn, viel nog sneller en rolde heel beneden op den grond met een gebroken been en in gezelschap van een ratelenden hoop steenen van allerlei grootte. Hij wist daar natuurlijk niets van, maar die bijna te beleefde steenen vormden zijn lijfwacht en voor het oogenblik een die zeer afdoende was. Verontwaardigd sissend en ratelend vluchtte een slangenfamilie die zich in de zon had liggen koesteren, haastig naar alle richtingen, verjaagd door de stortbui van steenen. Na enkele seconden was het stof weer gezakt en lag de laatste steen stil. Dit was ook het geval met Mac Tavish, want hij had heel wat stooten te verduren gehad bij zijn plotselinge neerdaling en de slag op zijn hoofd was ook lang niet zacht aangekomen. Op het oogenblik dat Mac Tavish viel, had Roode Ridder vlak achter hem gestaan, met zijn fijne, zachte snoet in zijn meester's zak zoekend naar lekkernijen. Snuivend sprong hij achteruit bij de plotseeling verdwijning van zijn baas en trok zich beleedigd terug. Hij was niet gewend zijn meester zulke overhaaste bewegingen te zien maken, of hem te zien weggaan zonder hem den tijd te laten te volgen. Eenige minuten lang bleef hij heen en weer stappen met opgeheven kop en een verbaasden blik in zijn oogen. Toen begon hij zich

Foto C. Steenbergh.
 OUD STADHUIS OF DINGHUIS TE MAASTRICHT.

eenzaam te voelen, liep naar den rand van den afgrond en keek er voorzichtig over heen. Zijn pooten maakten een paar kleine steentjes los, die kletterend omlaag vielen en Mac Tavish hard raakten. Het hert verwachtte, dat hij nu zou opspringen en kwaad worden. Maar in plaats daarvan bleef hij doodstil liggen. Roode Ridder wist niet wat hij daarvan maken moest. Hij liep tot vlak op het randje, wierp nog eenige steentjes op Mac Tavish neer en scheen er een oogenblik over te denken of hij niet probeeren kon hem achterna te glijden. Het zou hem ongetwijfeld gelukt zijn zich naar beneden te laten glijden, maar de gedachte aan den toestand waarin hij daar zou aankomen, deed hem aarzelen. Hij snoof onrustig, verwijderde zich van den rand, bleef eenige minuten besluiteloos staan en begon toen langs den bergrug te loopen op zoek naar een gemakkelijker weg om naar beneden te komen. Toen het eenigen tijd was gebleven aan de voeten van de rots, kwamen verscheiden slangen, met somberen gloed schitterend in het zonlicht, uiterst voorzichtig

Foto C. Steenbergh.

MEDAILLON BOVEN EEN DER WET-
HOUDERSKAMERS, VROEGER KAMER
DER LUIKSCHEN SCHEPENEN, IN HET
STADHUIS VAN MAASTRICHT.

Mac Tavish zich niet bewoog, viel de slang hem niet aan. Zij wachte, als een beeld van waakzaamheid, terwijl haar vlakke, ondoorzichtige oogen onafgewend gericht bleven op het geheimzinnige ding, dat op zoo geheimzinnige wijze in hun midden verschenen was. Zoo bleef hij misschien tien minuten lang wachten. Toen, overtuigd dat het ding niet leefde en niet gevaarlijk was, ontrolde hij zich en begon langzaam weg te kruipen. Juist op dat oogenblik herkreëg Mac Tavish gedeeltelijk zijn bewustzijn. Hij bewoog een arm. Hij trachtte zijn rechterbeen te bewegen. Een steunend geluid ontwong zich aan zijn keel. In een oogwenk lag de groote slang weer ineengerold en ratelde luid, waarschuwend zooals haar ridderlijke gewoonte is. Bij dit onheilspellend geluid kwam Mac Tavish heelemaal bij, en was dadelijk in staat helder te denken. Hij bewoog geen lid, behalve dat hij langzaam zijn oogen opende en om zich heen keek. Hij behoefde niet lang rond te kijken, want de groote ratelslang lag vlak voor zijn gezicht, met langzaam heen en weer zwaaienden kop, gereed en dicht genoeg bij om onmiddellijk den doodenden beet toe te brengen. Mac Tavish dacht ernstig na. Hij wist, dat zijn vijand niet tot den aanval zou overgaan, zoolang hij volmaakt bewegingloos bleef liggen. Maar hij wist ook, dat de slang nu wist, dat hij leefde en dus onbepaalden tijd in zijn afwachtende houding zou volharden. Hoe lang zou hij zich onbewegelijk kunnen houden? Zijn gebroken been begon hem duldelooze pijnen te veroorzaken. Binnenkort zouden er nog meer slangen uit hun schuilhoeken te voorschijn komen. Hoe kon het hem ooit gelukken zich van hier te sleepen zonder dat zij hem aanvielen. Hij voelde hoe het koude zweet hem overal uitbrak. Toen voelde hij, dat het hem duizelde in zijn hoofd en dat hij niet langer helder denken kon. Verstijfd van schrik vermande hij zich om zijn gedachten bij elkaar te houden, doodsbang, dat hij zich zou bewegen als hij bewusteloos werd. Maar, hoe zwak hij zich ook voelde, trachtte hij over allerlei vergeefsche plannetjes te denken, zooals om een handvol steenen op te rapen en zijn vijand met steenworpen te verjagen, ofschoon hij zeer goed wist, dat deze hem drie of vier keer zou kunnen bijten in den tijd, dat hij éénmaal zijn arm bewoog. De angst, de spanning en het doezelige gevoel in zijn hoofd begonnen hem weer te overmeesteren, toen hij het geluid van lichte hoeven achter zich hoorde. Hij durfde zijn hoofd niet omdraaien, maar hij voelde wie het was en hij kon weer helderder denken. Hij zag hoe de ineengestregelde slang haar kop bewoog zoodat deze in zijn zwaaiende beweging een ander gezichtsveld bestreek. Even later werd Roode Ridder zichtbaar, den sierlijken oorlogsdans dansend waarmee hij het ongevoelige varken gewoon was uit te dagen. Hij ging een eind op zij, waardoor de ratelslang niet langer aandacht kon schenken aan Mac Tavish. Toen stak hij voorzichtig zijn gewei naar voren, juist binnen het bereik van de slang. Bliksemsnel beet deze

terug kruipen naar de plaats waar zij zich hadden liggen koesteren. De patriarch van den stam, een dikke, prachtig geteekende knaap van bijna zes voet lengte, ging vooraf. Hij naderde den bewusteloze Mac Tavish tot op enkele voeten afstand, ratelde waarschuwend en stelde zich in postuur voor den aanval. Zijn volgelingen trokken zich luid sissend terug, hem gaarne de eer van een strijd latend. Daar

tweemaal toen verspilde haar gif daarmee nutteloos op het ondoordringbare hoorn. Geprikkeld door dit tergende gewei, beet zij telkens weer toe, tot er geen druppel vergif meer kwam. Toen kwam zij plotseling tot het bewustzijn, dat haar gevechtsvermogen verdwenen was tot zij den tijd had gehad zich te herstellen van haar verlies, ontrolde zich snel en schoot zoo vlug mogelijk weg om een schuilplaats te zoeken. Maar vlug als ze was, was het hert vlugger. Een scherpgerande hoof, met wraakgierige kracht neervallend, trof haar op den nek, juist achter den kop. Die slag brak de taaie schubben en sneed den wervelkolom glad in tweeën. De doodbrengende kop viel neer, volkomen machteloos, maar het lichaam, geladen met vitaliteit en kracht, kromp op in afschuwelijke, zweepende bochten. Met een tweeden slag brak Roode Ridder den machtelozen kop. Toen stampte en trapte hij op de kronkelende bochten, tot ze in kleine stukjes gebroken waren en zijn slanke vetlokken stroomden van bloed. Zoolang nog een stukje van de slang bewoog hield hij niet op en beschouwde hij zijn overwinning als volkomen. Mac Tavish, die zich nu veilig voelde, voor zoover de slangen betrof liet zich nu wegdrijven op den stroom der bewusteloosheid. Toen hij weer bij kwam, voelde hij zich beter, en zag hij Roode Ridder, die naast hem stond en zijn gezicht besnuf-

Foto C. Steenbergh.

MEDAILLON BOVEN DEN INGANG DER
COMMISSEKAMER, VROEGER KAMER
DER BRABANTSCHEN SCHEPENEN, IN
HET STADHUIS VAN MAASTRICHT.

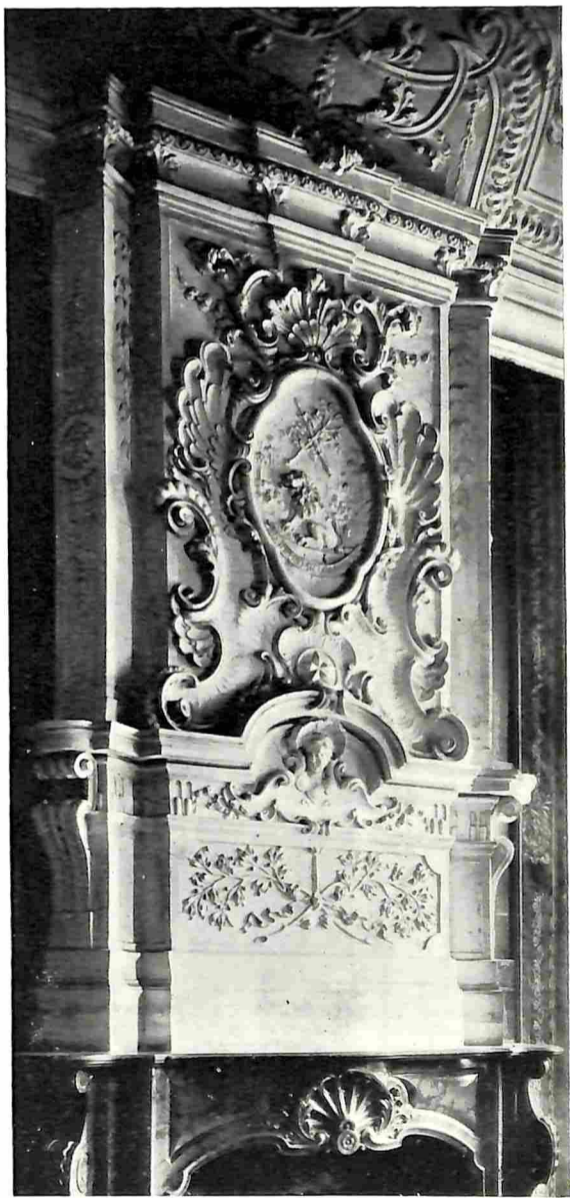

Foto C. Steenbergh.

HET STADHUIS VAN MAASTRICHT.
SCHOORSTEEN IN DE KAMER VAN DEN
GEMEENTE-SECRETARIS.

felde. Enkele oogenblikken streelde hij den fijnen, zachten snuit, om zijn grenzenlooze bewondering te kennen te geven voor den moed en de sluwheid van zijn redder; toen klemde hij zijn tanden open en begon langzaam onder bijna ondraagelijke pijn naar de dichtstbijzijnde boerderij te kruipen.

VIII. IN 'T NAUW GEDREVEN.

I.

☞ Het was een vreeselijke winter, de ergste die hij ooit had meegemaakt; en, voor een beer had hij er heel wat meege maakt. De kou was vroeg begonnen met vorst, die doordrong tot in het merg van de beenderen, en die de boomen, erdoor overvallen terwijl er nog te veel sap in hun takken zat, deed barsten; zij sloot de vochtige aarde, met haar wormen en wortels en knolplanten als onder een stalen harnas. Toen volgden de stormen elkaar op zonder dat de vorst daardoor verzacht was, met harde, droge sneeuw als wit zand, die verblindend voortjoeg en niet samenpakte en die zoo hoog opgestapeld werd, dat zelfs de lang-pootige elanden, wier hoeven een soort van sneeuwschoenen vormen, tot hun buik erdoor moesten waden. Zelfs de dichtste plekken der eeuwenoude pijnbosschen boden weinig beschutting tegen de heftige sneeuwstormen, die een kou meebrachten, welke doordrong tot in het dichtste struikgewas en de verhongerde boschkatten in hun holen deed bevriezen. ☞ In zijn jeugd, toen hij nog goedig van aard was, en een gemakkelijk leventje leidde, was de groote, zwarte beer gewend geweest, aan de lessen zijner moeder te denken en zijn winterkwartier te betrekken als de kou begon. Doorvoed met blauwbessen en andere herfstvruchten, met honig en meelhoudende plantenwortels en al de dikke en overvloedige kleine dieren van den nazomer, placht zijn vetlaag hem altijd slaperig te maken als de kou in aantocht was; dan had hij zich ingerold in een diepe holte onder een rots of een boomwortel, was

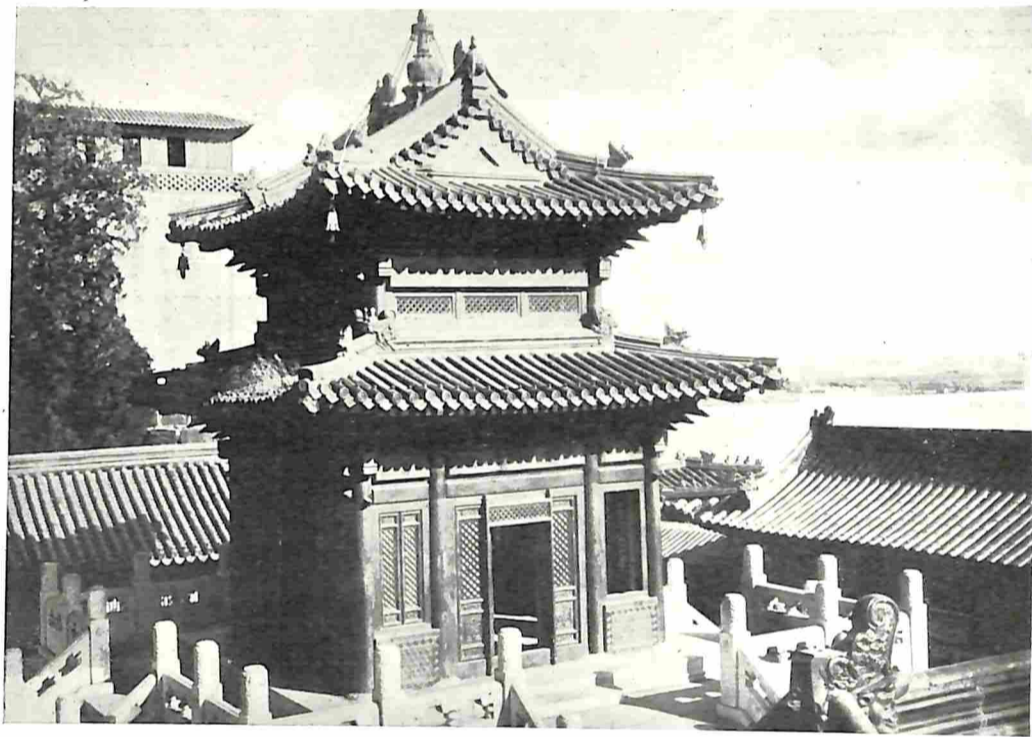
daar in slaap gevallen en had zich dicht laten insneeuwen tot de volgende lente. Maar met den leeftijd was hij rusteloos en humeurig geworden en meer gesteld op vleeschvoedsel dan op het bloedlooze diët van zijn jeugd; en daardoor had hij de gelukkige gave van te kunnen overwinteren verloren. Terwijl de wijfjes en de doorvoede jonge mannetjes van zijn soort de wreede, vijandige stormmaanden versliepen, dwaalde hij rusteloos door de eenzaamheid, klaar wakker van den honger, al zijn sluwheid te hulp roepend bij de jacht en toch nauwelijks genoeg lang-pootige konijnen vangend om een ons vleesch op zijn magere ribben te houden. ☞ Tegen half Februari, toen al de roofdieren welke in die streek thuis waren — beren, lynxen, vossen, marters en sabeldieren — reeds den hongerdood voor oogen zagen, kwamen troepen nieuwe uitgehongerde jagers op het terrein. Bij heele troepen uit het noorden neerdalend, kwamen de groote grijze wolven, die in dit deel der wereld sinds een halve eeuw nog slechts bij overlevering bekend waren. Sinds zijn geboorte had de oude zwarte beer niet geweten wat vrees was; maar nu sloeg hem de angst om het hart, als hij dat klagen en angstaanjagend gehuil van den wolventroep hoorde suizen over de sneeuw, onder het schijnsel der bleeke maan. En toen hij eens bij toeval het spoor van de troep kruiste en hij zag hoe groot het aantal der vreemde voetsporen was, gingen zijn nekharen steil omhoog staan van angst en hevige vijandschap. Hij was overtuigd, dat hij wel een half dozijn van die

bleek-oogige, roofzuchtige indringers tegelijk aan kon en dat ze dus vermoedelijk wel niet de brutaliteit zouden hebben ruzie met hem te zoeken. Maar hij vond het toch maar het voorzichtigst hen zooveel mogelijk uit den weg te blijven. ☞ De beer hield zich bij voorkeur op in de uitgestrekte dennebosschen, waar de dicht opeenstaande boomen gunstig voor zijn jachtmethode en tegelijkertijd een, zij het ook geringe, beschutting tegen den wind boden. Maar eens op een dag, woest geworden omdat er niets te jagen viel, aanvaardde hij de reis dwars over de open vlakten om zijn geluk te beproeven in het golvende land, begroeid met allerlei boomsoorten, dat grensde aan het gebergte. De vlakten waren effen en open, maar er groeiden tallooze boschjes kreupelhout op, waarin hij vast vertrouwde korhoentjes te zien liggen of groote sneeuwvazen te vinden, die aan de populiertwijgen knabbelden. Ver weg aan de andere zijde der vlakte kon hij de zwarte omtrekken van een hooge rots onderscheiden, aan één zijde zich verliezend in een verwarde massa steenklompen, en daarheen zette hij koers met de gedachte, dat hij daartusschen allicht een geschikt hol zou kunnen vinden, waarin de wind minder zou doordringen dan in zijn dennebosschen. Als het hol zou blijken reeds bewoond te zijn, des te beter. Dan zou hij zoowel een schuilplaats als een gevulde voorraadschuur vinden. ☞ Langzaam

bewoog hij zich voort over de grauwe vlakten onder het lage gewelf van den effen, bleeken hemel, waarbij zijn zwarte, groote gestalte zich scherp afteekende tegen zijn omgeving. De vlakten deden in hun wilde witte verlatenheid denken aan naakt graniet, waartusschen de weinige, half ingesneeuwde kreupelboschjes uitstaken als dunne lijnen en vlekken en punten van donker grijs. Een witte valkuil met grooten vleugelslag, die laag over de sneeuwverhoogingen scheerde, volgde het spoor van een wezel, die op zijn beurt een doodsbenauwde muis achterna zat. Honger, vertwijfeling en de

meedoogenlooze kou beheerschten het tooneel. ☞ Reeds eenigen tijd was de beer, onder het loopen dwars door die verlaten streek, zich vaag bewust geweest van het verwijderd, rizzend en dalend geluid van wolvengehuil. Daar hij geheel opging in zijn eigen nooden en behoeften, had hij er geen aandacht aan geschonken, behalve in zooverre dat hij vaag, maar woedend den jagers de prooi benijdde die ze achtervolgden — misschien een hert of een reusachtige mannetjes-eland, die ze wel is waar een langen en vermoeienden jacht zou kosten, maar ze ten slotte een voedzaam maal zou verschaffen. Met moeite liep hij voort, terwijl zijn hongerige oogen spiedend over de sneeuw gingen. Tenslotte vond hij een versch konijnenspoor, dat leidde naar een dik ingesneeuwd kreupelboschje, zoowat honderd el rechts van zijn pad. Met al zijn geestelijke en lichamelijke vermogens tot het uiterste gescherpt, ging hij vlak op zijn buik liggen tot hij bijna wegedoken was in de diepe sneeuw, en begon toen langzaam en geruischloos het spoor na te kruipen. Het was verbazend hoe klein en weinig in 't oog vallend hij zich wist te maken. ☞ Maar nu zijn zintuigen plotseling zoo veel verscherpt waren, viel hem een eigenaardige toon op in dat als wanneer de troep een gemakkelijke prooi achtervolgde. Er klonk een toon van haat in, een uitdaging op leven en dood. Bovendien was het veel dichterbij dan hij gedacht had en naderde het steeds meer.

(Wordt vervolgd).

DE BRONZEN TEMPEL BIJ HET ZOMERPALEIS VAN DEN CHINEESCHEN KEIZER TE PEKING.